

In het project Biogeit is vanaf 2004 de kostprijs van biologische geitenmelk berekend. De resultaten stemmen hoopvol: de kloof tussen melkprijs en kostprijs is de laatste jaren kleiner geworden dankzij verlaging van de kostprijs. Maar zowel aan de kostprijs als de melkprijs is er nog werk aan de winkel.

TEST NICK VAN EEKEREN EN WIM GOVAERTS | FOTO RIA FOKKINGA

Ondanks betere vooruitzichten nog werk aan de winkel voor de biologische geitenhouderij

Kostprijs geitenmelk beter onder controle

De Groene Geit, vereniging van biologische melkgeitenhouders, nam het initiatief voor het onderzoek. Ze gebruikt de berekening op de eerste plaats om aan kostprijsbeheersing te werken. Daarnaast vormt deze berekening de basis voor het melkrijzenoverleg.

Voor het bepalen van de kostprijs over de jaren 2004, 2007, 2008, 2009 zijn jaarlijks van acht dezelfde biologische geitenbe-

drijven de boekhoudcijfers verzameld. De bedrijven zijn geselecteerd door de begeleidingscommissie. Het gaat om relatief grote bedrijven, vergeleken met de omvang van het gemiddelde biologische melkgeitenbedrijf in Nederland.

Bedrijfsomvang

In tabel 1 is een aantal kengetallen van de bedrijven weergegeven. De gemiddelde ar-

beidsinzet op deze bedrijven blijft met 1,54 vak redelijk stabiel. Het aantal productieve geiten is in de loop der jaren met 12% gestegen. De gemiddelde melkproductie is substantieel gestegen met 17%: van 727 liter in 2004 naar 852 in 2009. Dit is het resultaat van technische verbeteringen en een betere gezondheid van de dieren. Naast melkproductie is het eiwitgehalte van 3,35 naar 3,45% gestegen door het afstemmen van de

Tabel 1. Gemiddelde omvang van de bedrijven over de jaren 2004, 2007, 2008 en 2009

	2004	2007	2008	2009	2009 to.v.2004
Aantal vak	1,53	1,50	1,54	1,54	101%
Aantal geiten	575	546	607	641	112%
Geleverde melk (liter)	416375	437514	475717	556967	134%
Vet (%)	3,82	3,71	3,69	3,73	98%
Eiwit (%)	3,35	3,37	3,43	3,45	103%
Geleverde melk per geit (liter)	727	786	772	852	117%
Geleverde melk per vak (liter)	271022	283804	299363	352778	130%
Aantal geiten per vak	376	360	388	416	111%
Aantal geiten per ha voederteelten	22	21	26	29	132%
Aantal geiten per ha incl. gekoppeld bedrijf				15	

energie- en eiwitbehoefte. Het vetgehalte stijgt ook weer na een aanvankelijke dip met 100% biologisch voeren, dankzij een succesvolle zoektocht om het vetpercentage met zonnebloemproducten in het rantsoen te verhogen. Veel bedrijven hebben in hun zoektocht naar kwalitatief goed ruwvoer en verdere groei van hun bedrijf vaak een koppeling gemaakt met akkerbouwbedrijven. De liters per eigen hectare stijgen aanzienlijk tot 24.946 liter per hectare. Als we hier de gekoppelde hectares aan toevoegen, komt dit op 13.346 liter per hectare. We zien dat de bedrijven hiermee hun extensieve karakter behouden.

Kostprijs

De kosten zijn omgerekend per honderd liter geleverde melk gecorrigeerd voor 7% vet en eiwit (zie tabel 2). De algemene kosten stabiliseren na een stijging in 2008. Ook de gebouwenkosten dalen licht na een aanvankelijke stijging in 2007. De voerkosten zijn de hoogste kostenpost. Na een forse stijging in 2007 en 2008 door 100% biologisch voer en een stijging van de grondstoffenprijs, zijn deze in 2009 sterk gedaald. Dit heeft te maken met de lagere kosten voor voer, maar ook met de voederstrategie van veel bedrijven. Eigen teelt van krachtvoerachtig ruwvoer en daarmee proberen kosten te besparen op puur krachtvoer in combinatie met een hoge productiviteit van de dieren. De kostprijs is gecorrigeerd voor niet-melkopbrengsten, zoals omzet en aanwas en eventuele premies. Om het hoofd boven water te houden, zochten geitenhouders in het verleden naar neveninkomsten. Nu de kostprijs onder controle raakt, is de behoefte aan neveninkomsten minder belangrijk en ligt de focus nog meer op de geiten.

Kostprijs in relatie tot melkprijs

De kloof tussen melkprijs en kostprijs was in 2004 al substantieel, maar nam de volledige marge van de arbeidsvergoeding in beslag in 2007. In 2008 kon er maar een matige marge worden gerealiseerd (zie figuur 1). In 2009 werd ondanks een melkprijsdaling de kloof kleiner door een verlaging van de kostprijs. In 2009 was er wel een vrij groot

Tabel 2. Kostprijsoverzicht over de jaren per 100 liter melk, gecorrigeerd voor 7% vet en eiwit (euro's, excl. btw).

	2004	2007	2008	2009
1. Algemene vaste kosten	4,18	4,05	5,48	5,43
2. Kosten gebouwen en niet-voedermechanisatie	8,40	9,97	9,09	8,84
3. Ruwvoerkosten	13,69	17,10	17,63	15,94
4. Krachtvoerkosten	16,87	24,97	32,16	22,12
5. Overige variabele kosten	5,95	8,53	7,44	6,26
Correctie voor niet-melkopbrengsten	-3,34	-7,23	-8,38	-5,95
Kostprijs excl. arbeid	45,78	55,39	63,42	52,64
Arbeidskosten	13,15	15,74	14,75	12,61
Kostprijs incl. arbeid	58,92	71,13	78,17	65,24

verschil in melkprijs per bedrijf, afhankelijk van de afnemer en verschillen tussen zomer- en wintermelk. De prijs varieerde van € 0,60 tot € 0,71 per liter bij 7% vet en eiwit. De oprichting van de afzetcoöperatie Organic Goat Cooperation heeft gemaakt dat de overmelk naar dit afzetkanaal werd afgeleid.

2010 en 2011

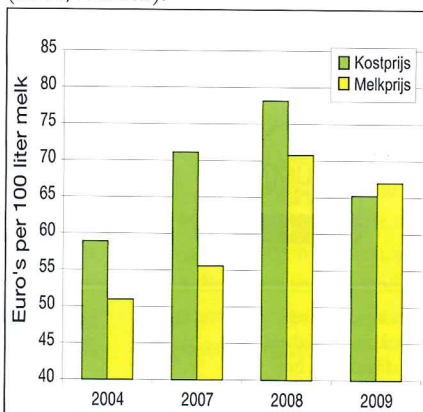
Een voorlopige inschatting van de kostprijs voor 2010 komt gemiddeld neer op € 69,88, terwijl de betaalde melkprijs bij

de huidige afspraken gemiddeld zal uitkomen tussen € 60 en € 66 per 100 liter melk, ook weer afhankelijk van de afnemers en het leveringspatroon over het jaar. Er komt dus voor 2010 weer een gat tussen de melkprijs en de kostprijs. De prognose voor 2011 is een kostprijs van € 68,17 per 100 liter. Om kostendekkend te werken in 2011 zou de melkprijs naar dit niveau moeten evolueren.

Tot besluit

Zoals aangegeven, zijn in deze studie de grotere, efficiënt werkende bedrijven meegenomen. De gemiddelde kostprijs voor alle biologische geitenbedrijven in Nederland ligt waarschijnlijk hoger. Voor een duurzame ontwikkeling van de biologische geitenhouderij lijkt het daarom noodzakelijk dat de huidige melkprijs stijgt en de kostprijs nog verder daalt. Het verleden leert dat gezonde geiten, goede ruwvoerkwaliteiten, uitgebalanceerde voeding, vakmanschap en toewijding van de boer en boerin - naast weinig 'hobbygeiten' in de stal - de sleutels tot succes vormen.

Figuur 1: kostprijs en melkprijs over de jaren per 100 liter melk, gecorrigeerd voor 7% vet en eiwit (euro's, excl. btw).

Nick van Eekeren en Wim Govaerts zijn werkzaam bij het Louis Bolk Instituut
Biogeit rapport nr 22 is te downloaden van www.biokennis.nl
en www.louisbolk.nl/downloads/2414.pdf